

Οι φάρμοι στις αρχές του 19<sup>ου</sup> αι. στην Αγγλία ήταν ιδιωτικό αγαθό. Η ιδιοκτησία ενός φάρμου, χρεώνει τον ~~κατα~~ ιδιοκτήτη τον κοντινότερο γειλανιά.

Αν ιδιοκτησίας του γειλανιά δεν πλήρωνε, τότε ο ιδιοκτήτης του φάρμου τον έσπρωγε και τα πλοία απέφηναν το γειλανιά.

### Ανάγκη κόστους-οφέλους στην παραγωγή ενός δημόσιου αγαθού

Το κράτος πρέπει να πάρει την απόφαση για το ποια δημόσια αγαθά πρέπει να παράγει και σε ποια ποσότητα (πόσα)

Απαιτείται ανάγκη κόστους - οφέλους

Πρέπει το συνολικό όφελος να υπερβίνει ως σύνολο } Συνολικό κόστος του κράτους.

↓  
Ποιό δύσκολο να επιμηδινή για ένα δημόσιο αγαθό με μικρό οφέλημα

### Παράδειγμα: Κατασκευή νέων αποικιακών δρόμων

Επιλογή της αξίας του για τους πολίτες.

Δύσκολη υπόθεση γιατί;

α) Αν χρησιμοποιηθεί ερωτηματολόγιο (πόσο μεγάλη αξία του έργου για εσάς;)  
→ δύσκολη η ποσοτικοποίηση (σε χρήμα των απαντήσεων)

β) Οι ερωτώμενοι έχουν κίνητρο να μην απαντήσουν με ειλικρίνεια

Εξομωση οφέλους ή υστιας αποκλιση από αυτούς που δέχον ή δην δέχον την παραουτη του ανείσοιχα.

Σε ένα ιδιωτικό αγαθό, οι προτιμήσεις των καταναλωτών αποουαχύνονται με τη χρήση του συστήματος των τιμών

Αντίθετα, στα δημόσια αγαθά που προσφέρουσι δωρεάν, δην υπάρχουν τα σημάδια των τιμών → οι προτιμήσεις των καταναλωτών δην αποουαχύνονται και οι ίδιοι δην έχουν συμφέρον να τις αποουαχύνουν.

Αν οι καταναλωτή είναι ελιμιντικί → θα τους ηητητή μία υψηλή τιμή για το αγαθό → οι υπόλοιποι θα το ηένουν δωρεάν.

Έστω δημόσιο αγαθό που η άριστη ποσότητα παραγωγί του είναι  $Q = 100$  μονάδη.

Έστω ότι υπάρχουν 2 καταναλωτή μόνο Α και Β εκ των οποίων ο Α επιθυμεί να χρησιμοποιήση  $Q_A = 40$  μον. του αγαθού και ο Β,  $Q_B = 60$  μον. του αγαθού (ο Β του αποδίδη μεγαλύτερη αξία).

ο Α αγοράηη πρώτα την ποσότητα  $Q_A = 40$  μον.

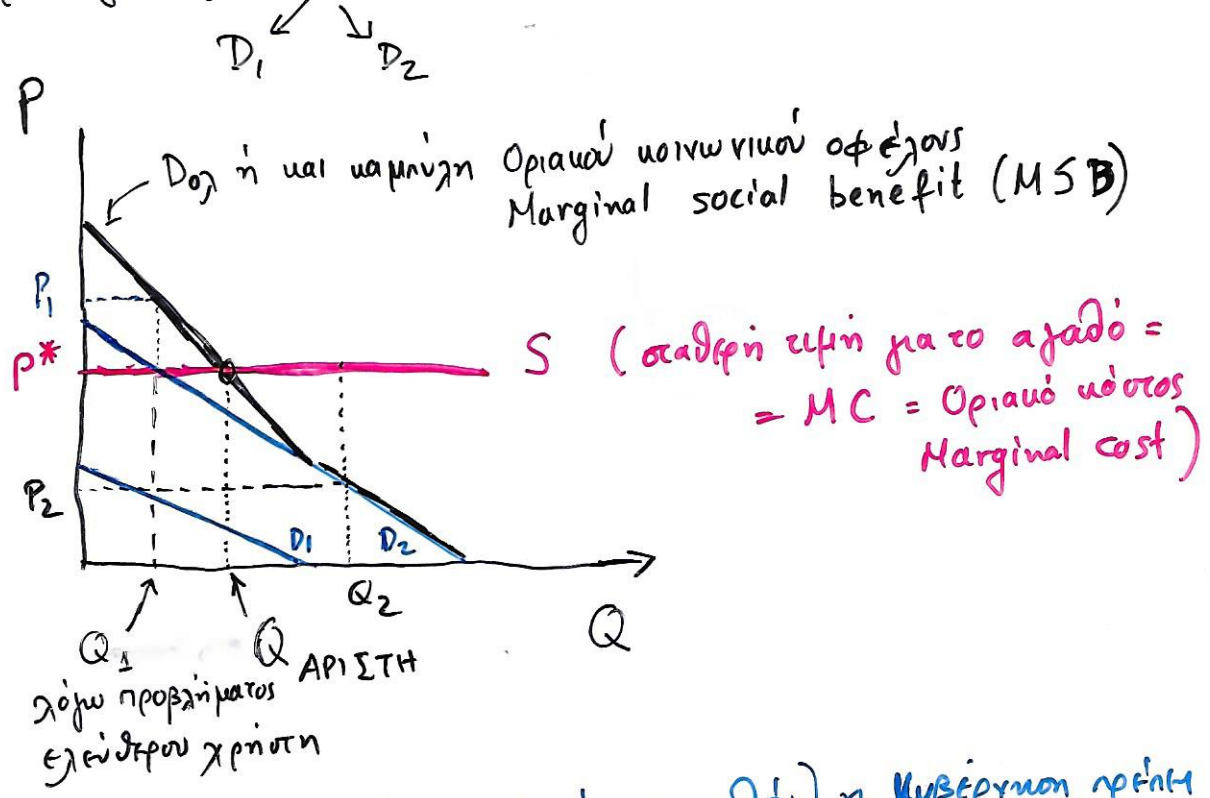
ο Β στη συνέχεια, θα χρησιμοποιήση τμήμα (επιπλέον χρήση) τις 40 μονάδη που ήδη αγοράση ο Α (δην υπάρχει δυνατότητα αποουαχυσμάς τρίτων) και θα ηηρωση μόνο για  $60 - 40 = 20$  μονάδη

Στην κοινωιία έτσι θα είναι διαθέσιμη μόνο 60 μονάδη του αγαθού ενώ η κοινωιιια άριστη ποσότητα του αγαθού είναι  $Q = 100$  μονάδη.

# Καμύξη ζήτησης ενός δημόσιου αγαθού

Λόγω της μη ανταγωνιστικότητας στη χρήση ενός δημόσιου αγαθού, προτιμώμενο να βρεθεί η συνολική καμύξη ζήτησης (που αντιστοιχεί στο κοινωνικό όφελος του αγαθού) γρήγορα οι ατομικές καμύξεις ζήτησης να αθροιστούν να δειτε.

Παράδειγμα για 2 καταναλωτές



Στην τιμή  $P^*$  (= κόστος προσφοράς του δημόσιου αγαθού) η κυβέρνηση γρήγορα κανονικά να προσφέρει ποσότητα =  $Q_{ΑΡΙΣΤΗ}$

Αν  $Q_{προσφερόμενη} < Q_{ΑΡΙΣΤΗ}$  τότε το οριακό κοινωνικό όφελος (MSB) είναι μεγαλύτερο από το οριακό κόστος παροχής (MC) → Ανεπιθυμητή κατάσταση. Χρειάζεται επέκταση της παραγωγής (π.χ. στην ποσότητα  $Q_1$ , το  $MSB = P_1 > P^* = MC$ )

Αν  $Q_{προσφερόμενη} > Q_{ΑΡΙΣΤΗ}$  τότε  $MSB < MC$  και η παραγωγή γρήγορα να μειωθεί. π.χ. αν  $Q = Q_2$  το  $MSB = P_2 < MC = P^*$ . Το οριακό όφελος για την κοινωνία είναι μικρότερο από το οριακό κόστος παροχής του αγαθού → Ανεπιθυμητή παραγωγή (υπερπαραγωγή)

# ή Κοινός Κοινότητα πόροι

Δεν υπάρχει δυνατότητα αποκλεισμού τρίτων

Υπάρχει ανταγωνιστικότητα στην κατανάλωση (η χρήση των από κάποιον αφήνει λιγότερη ποσότητα διαθέσιμη για κάποιον άλλον) → Υπάρχει αρνητικές εξωτερικότητες.

## Τραγωδία κοινότητας πόρων (tragedy of the commons)

Παραβολή που έδωσε γιατί οι κοινότητες φυσικοί πόροι χρησιμοποιούνται περισσότερο από ό,τι είναι κοινωνικά επιθυμητά και έτσι οδηγούνται σε εξάντληση.

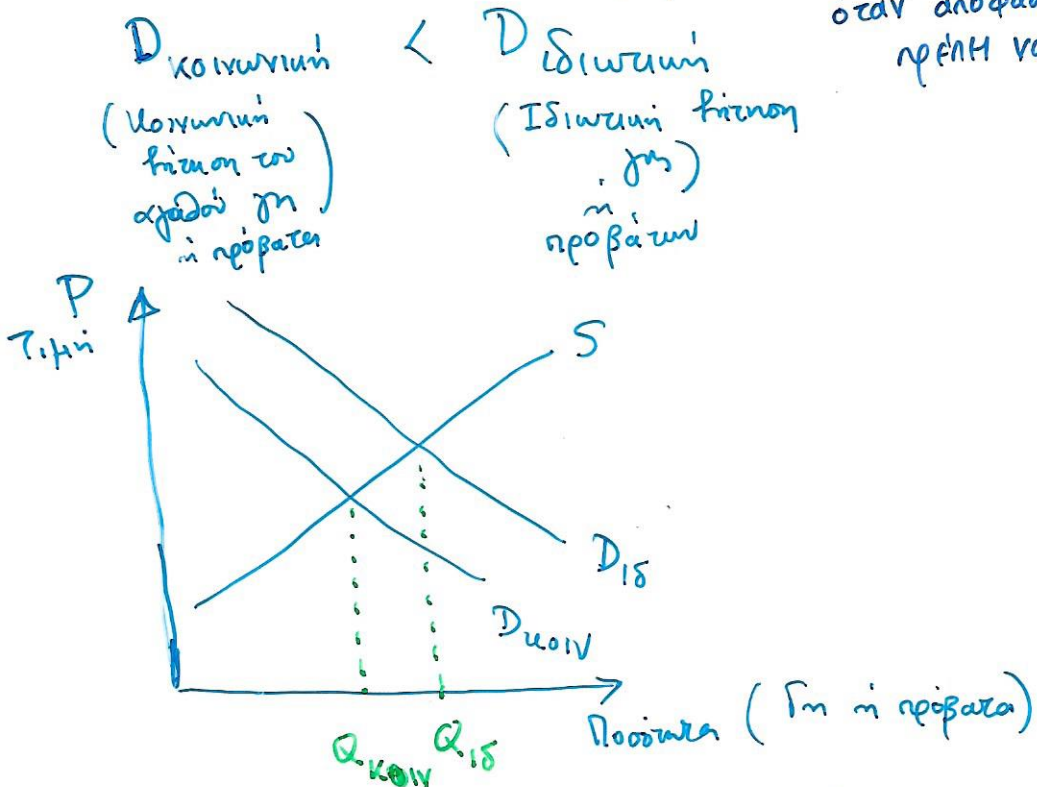
Παράδειγμα: Τα βοσκότοπα ως κοινότητα πόρων για την επιτροφή προβάτων από τον κατοίκου μιας μικρής πόλης.

- Αρχικά, η αλληλεγγύη ιδιοκτησία χιταρής και αποδίδει καλά, επειδή η η είναι αφοδση σε σχέση με τον αριθμό των προβάτων
- Ο αριθμός προβάτων αυξάνει. Έκταση της σάβανης
- Βοσκότοποι αρχίζουν να χάνουν την ικανότητα τους να αναγεννώνεται από την υπερβόσκηση.
- Η υπερβολικά εντατική εκμετάλλευση της η την καρδιακή χέρση.
- Η αλληλεγγύη αυτονομία δράση των υπηκοόφων οδηγεί σε καταστροφή για όλους (εξασφάλιση του κοινότητας φυσικών πόρων)

# Τι οδηγίες σε αυτή την καταστροφή;

Υπάρχει μία αρνητική εξωτερικότητα που δεν λαμβάνεται υπόψη και οδηγεί σε υπερμετάναλωση του αγαθού γ.

Η χρήση ενός βοσκοτόπου, αυτομάτως μειώνει την ποσότητα γης που είναι διαθέσιμη για τους άλλους. → Αυτό είναι ένα κοινωνικό κόστος που όμως οι άνθρωποι το αγνοούν (δεν το λαμβάνουν υπόψη) όταν αποφασίζουν για το πόσα πρόβατα πρέπει να εμψέφουν



$Q_{15} > Q_{\text{κοιν}}$  → Υπερμετάναλωση του αγαθού γ  
Υπερπαραγωγή αγαθού πρόβατα

Κοινωνικά έναντι ιδιωτικά κίνητρα για χρήση γης.

Καμία μεμονωμένη οικογένεια δεν έχει κίνητρο να μειώσει τον αριθμό των δέντρων της προβάτων (δηλ. τη δική της χρήση της γης), γιατί κάθε κοπάδι ξεχωριστά αντιπροσωπεύει ένα πολύ μικρό μέρος του προβλήματος.

# Τρόποι αποφυγής της "τραγωδίας" των κοινόκτητων πόρων

156

- Ρύθμιση μέγιστου αριθμού προβάτων ανά οικογένεια
- Επισβολή φόρου στην υπηνοσοφία
- Σύστημα αδειών βοσκής (πλερισσόμενος αριθμός που πωλείται σε περιοδικό διαγωνισμό).
- Κατοχύρωση δικαιωμάτων ιδιοκτησίας (π.π. γίνεται ιδιωτικό αγαθό)

Κίνημα της περιφέρειας  
Αγγλία 17<sup>ος</sup> αι.

[Γίνεται, όταν ένα άτομο χρησιμοποιεί έναν κοινόκτητο πόρο, μειώνεται την απόλαυση που οι άλλοι αποκομίζουν από τη χρήση του.]

## Μερικοί σημαντικοί κοινόκτητοι πόροι

- Καθαρή ατμόσφαιρα και καθαρά νερά  
χωρίς κρατική ρύθμιση ή μέτρα οικονομικής πολιτικής (φόροι, αδειες) π.δράση (συλλογή και αουτρίνισση) των ιδιωτικών επιχειρήσεων οδηγεί σε υπερβολική ρύπανση → υποβάθμιση του περιβάλλοντος
- Κοιτάσματα πετρελαίου  
Υπόγεια νερά (ανεξέλεγκτη γεωτρήσεις → εξάντληση υδροφόρου ορίζοντα).

→ Ένα υπό μορφή κοιτάσμα (νερού - πετρελαίου) επιτρέπει να κωδικοποιούνται από πολλές διαφορετικές ιδιοκτησίες

→ Η άντληση κοιτάσματος από έναν ιδιοκτήτη, μειώνει την ποσότητα που είναι διαθέσιμη για τους άλλους (αρνητική εξωτερικότητα)

→ Το άνοιγμα ενός πηγαδιού <sup>(γλυφής)</sup> έχει κοινωνικό όφελος μικρότερο από το όφελος του ιδιοκτήτη που χρησιμοποιεί τη γλυφή (Δ<sub>κοιν</sub> < Δ<sub>ιδιωτ.</sub>)

→ Θα ανοιχθούν πολύ περισσότερες γλυφές (Q<sub>ιδ.</sub>) από ~~αυτές~~ είναι κοινωνικά άριστο και επιθυμητό (Q<sub>κοιν</sub>)  
Q<sub>ιδ.</sub> > Q<sub>κοιν</sub>

→ Κοιτάσμα εξαντλείται πρόωρα

Πιθανότητα για ιδιωτική χρήση μέσω διαπραγματώσεων  
(Ιδιοκτήτες έρχονται σε επαφή και συμφωνούν πως θα αντλήσουν το πετρέλαιο και πως θα μοιραστούν τα κέρδη)

Αν όμως οι ιδιοκτήτες είναι πολλοί ή/και το κόστος διαπραγμάτευσης είναι μεγάλο ⇒ Σχεδόν αδύνατη η ιδιωτική χρήση

Απαραίτητη η κρατική παρέμβαση για να εξασφαλιστεί ότι η άντληση του κοιτάσματος θα γίνει με αποβλεπόμενους τρόπους (δεν θα οδηγήσει στην πρόωπη εξάντλησή του).

## → Μποταλιασμένοι δρόμοι χωρίς διόδια

↓  
Απαρμησιότητα  
στην καταναγωγή

↓  
Δεν υπάρχει δυνατότητα  
απαρμησιμού τριτων

Βασικά χαρακτηριστικά ενός κοινού υτιτου πόρου

↓  
Εξάντληση του αγαθού  
Υπερβολικά δυσχερές η υποδοφορία

Τρόποι αντιμετώπισης  
(θεραπείας)

→ Εισβολή διοδίων (πιχοβοιανός φόρος)  
Όμως, έχουν υψηλό κητσηρική κόστος στην  
πρήπωση των επαρχιακών δρόμων.

→ Υψηλότερα διόδια τις ώρες αιχηής (π.χ. σε μια γήφρα  
αί ένα δρόμο)

(Μίνιτρο σας οδηγού να βρουν  
άλλου δρόμου)

→ Φόρος στη βενδινη (Βενδινη - Οδηγηση: Συμμητρηματικά  
αγαθά.  
Αίσθηση Ρ βενδινη ⇒ Μείωση Ιπταύτηης  
ποσότητας οδηγησης)

Άλλα, συχνά ο φόρος στη βενδινη δημιουργεί μη αντισταθμιβόμετες  
αυξητικές (σπεβρώσεις) → Μόνο εν μέρη αντισταθμίζονται τα οφέλη  
από τη μείωση του μποταλιαρισματος

→ Αποδάρρωση οδηγησης και σε μη μποταλιαριστικούς δρόμους

→ Άνθρωποι ενδιαφέρουνται να αγοράσουν αυτοκινητα που είναι ελαφρότερα  
(καταναλώνουν λιγότερη βενδινη) αλλά είναι λιγότερο ασφαλή.



# - Ψάρια, Φάλαιγες και άλλα είδη άγριας ζωής

Καθίνας μπορεί να ανοιχτεί στις θάλασσες και να ψαρέψει ό,τι μπορεί.

Η υπεραλίωση οδηγεί σε καταστροφή των ιχθυοπληθυσμών.

Το μεμονωμένο άτομο (αλιεύς) δεν έχει κίνητρο να ψαρέψει λιγότερο. (θεωρεί ότι συνιστά την ελάχιστη στη μείωση του αποθέματος)

Δύσκολη η επιβολή ενδημίσεων για την πρόσβαση στους ωκεανούς για τα δικαιώματα αλιείας

- Πολλοί χώρες έχουν πρόσβαση σε αυτές. Απαιτείται διεθνής συνεργασία.
- Το τεράστιο μέγεθος των ωκεανών δυσκολεύει τη συνεργασία.

Κρατικά μέτρα: → Χορήγηση συστημιμένου αριθμού αδειών αλιείας και ψαγιού και σε ανεπαρκισμένη τιμή

→ Προριορισμός διάρκειας αλιείας και ψαγιού

→ Φόροι επί του αλιεύματος και επί της αλιευτικής προσπάθειας (μέγεθος αμαφών)

## Μεγάλη περίπτωση

Βίσσονες (Β. Αμερική) } → Έχουν μεγάλη εμπορική αξία →  
Ελέφαντες } → Λαδρονιηγοί → εξαφάνιση

Αγελάδες → Έχουν μεγάλη εμπορική αξία αλλά οι γουρνοί δίνονται δωρεάν από εξαφάνιση.

Γιατί: Οι αγελάδες είναι ιδιωτικό αγαθό - Οι ελέφαντες (ν' οι βίσσονες) είναι κοινόκτητοι πόροι

Κάποιοι χώροι στην Αφρική (Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Ζιμπάμπουε) επιτρέπουν τη θανάτωση ελεφάντων, αλλά μόνο μεταξύ αυτών που βρίσκονται στα κτήματα κάποιου ιδιώτη.

Έτσι • ελεφάντας μετατρέχεται σε ιδιωτικό αγαθό

(Οι γαιοκτήμονες έχουν ισχυρό κίνητρο να προστατίουν τους ελεφάντες που είναι μέσα στα κτήματά τους από το παράνομο κνήξι).

Οι ίδιοι τους θανατώνουν περιοδικά, αλλά τους αμφέβρη να μην εξαφανιστούν ώστε να μπορούν να πουλήνε το ελεφαντόστο).

→ Προστασία εθνικών δρυμών με καθορισμό κοιτηρίου εισόδου

Γενικά οι φυσικοί και ιστορικοί μας θησαυροί δεν είναι πλήθρα αγαθά. Δεν πρέπει να αγιοκίται το κόστος προστασίας τους.

Συμπέρασμα: Όταν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας δεν είναι σαφώς καθορισμένα, η αγορά αποωχάει να κατακτήσει αποτελεσματικά τους παραγωγικούς πόρους.

Έτσι, υπάρχουν πολλά αγαθά που ενώ έχουν αξία (π.χ. καθαρός αέρας, καθαρό νερό), εντούτοις δεν έχουν ιδιοκτητική ο οποίος να μπορεί να ορίσει μια τιμή για τη χρήση τους, και να αποδομήσει κέρδος από αυτά.

Ένση προβλήματος με κρατική παρέμβαση

→ Αγορά για το προϊόν εύπασση  
→ Ρυθμίσεις (π.χ. διάρικα κτηχητικών περιόδων)  
→ Προσφορά δημόσια αγαθών.